

Dagens Nyheter 1997-04-30

Avhoppare fick oss att förstå. Chock och befrielse. De hamnade i ett stort svart hål. Men nu vågar de tala om framtiden

AV CHARLOTTE ESSEN

Sommaren 1995 kallade Familjen sina medlemmar i Sverige till ett flera dagar långt stormöte och alla medlemmar slöt upp. Syskonen och deras mamma stannade i tre dagar, på väg till Familjen-kollektivet i England. En av deras släktingar förstod att de skulle flytta utomlands igen. Hon föreslog att de skulle träffas hos en av hennes väninnor i några dagar. Väninnan var en före detta medlem i Familjen, som ville hjälpa till att rädda mamman och barnen. I hennes hem fick mamman och barnen titta på en dokumentärfilm om en engelsk kvinna och hennes sju barn, före detta Familjen-medlemmar. Filmen beskrev deras 22 hemska år med sekten och visade sekvenser ur sektens egenproducerade videofilmer, där nakna, tre fyra års flickor dansar och strippar. Släktingen var orolig för hur de skulle reagera, men barnen och mamman blev inte särskilt skakade av filmen, utan mest nyfikna.

Av en tillfällighet fanns ytterligare en avhoppare hos väninnan, 16-åriga Peter. Marcus, Matilda och Joakim beskriver mötet med Peter som omtumlande.

Nästa dag åkte ungdomarna tillsammans till badstranden. De pratade om Familjen och sina liv i sekten. Då berättade Peter hur han hade blivit skickad till ett av sektens tonårsläger, "victory camp" - ett slags uppfostringsläger för stökiga tonåringar som ifrågasatte sektens läror. Därav namnet "victory", engelska för seger. På lägren ska tonåringarna "segra" över allt djävulskt, bli lydiga och undergivna, bland annat genom offentlig prygel och isolering på vatten och bröd.

Öjvind Kippersund, en sektmedlem som kommenterade Familjen i gårdagens tidning, förnekar att den här sortens läger förekommer och säger:

- Jag har hört talas om att det fanns ett läger för ungdomar i Familjen vid ett enstaka, isolerat tillfälle. Det har aldrig funnits i Sverige.

Under tre fyra dagar och sena kvällar fortsatte ungdomarna att berätta och jämföra sina upplevelser tillsammans med de vuxna. Sakta men säkert växte deras insikt och de började förstå att allt de levde efter så länge och trott på, var fruktansvärt fel.

- Det var först när Peter berättade om hur hemskt han haft det på det där lägret som jag riktigt började förstå att allting i Familjen bygger på lögn. Först kunde och ville jag inte fatta att det var sant. Jag grät, blev arg och kände mig förstörd och lurad. Men jag blev glad när mamma sa att hon förstod att det var fel att slå barn och att hon nu skulle sluta ge oss stryk, säger Markus.

- Jag blev också chockad och ledsen i början, säger Matilda. Men det kändes skönt att vi skulle börja leva ett riktigt liv, ett normalt liv. Det skulle bli ett slut på alla hemskheter. Joakim var den som från början tog avhoppet bäst och han blev överlycklig när han förstod att de skulle lämna Familjen och bo kvar i Sverige. Han är det av barnen som trott minst på David Bergs läror.

- Jag tycker att det är viktigt att människor får veta hur Familjen egentligen är, så att inga fler blir medlemmar. Helst av allt skulle jag vilja stämma Familjen och skicka ett kravbrev på flera miljoner, säger Markus.

I en kommentar till det som hänt säger Lena - mamma till Marcus, Matilda och Joakim - att hon i dag har fruktansvärda skuldkänslor och samvets kval när det gäller barnen. Under samtalen med Peter började hennes ögon öppnas för vad hon utsatt sina barn för.

- Nu vågar de berätta mer för mig hur de egentligen har haft det och hur de upplevt allting.

Det gör mig fysiskt illamående. Det viktigaste är nu att barnen får psykologisk hjälp.

- Barnen upplever det som om mattan ryckts bort under deras fötter, och jag känner likadant.

Alla våra värderingar, allt som vi trott på och lärt oss visar sig plötsligt vara fel och genomfalskt. Det är som att befinna sig i ett stort svart hål.

- Det är oerhört jobbigt att frigöra sig från Familjens beteende och tänkande, men det går. Jag känner mig ibland väldigt kluven och har svårt att hitta mig själv bakom alla deras läror. Men det går framåt jämfört med hur det var när vi lämnade Familjen.

- Min mamma och jag börjar också få bättre kontakt, vilket känns bra både för mig och barnen. Inom Familjen var det inte bra att ha nära kontakt med föräldrar, syskon eller gamla vänner.

Eftersom Lena bara var 16 år när hon gick med i Familjen präglades hon starkt av gruppens värderingar när det gäller barn och barnuppfostran.

- Man kan säga att jag själv växte upp och blev fostrad i Familjen. David Bergs ord var lag för mig och jag slutade tänka själv. Jag blev en robot. Mina egna tankar och tvivel föträngdes snabbt av rädsla - hade jag några egna idéer om barnuppfostran blev jag tillrättavisad av ledaren. Varenda detalj i barnens liv fanns det regler för och i Familjens kollektiv fanns ett oerhört grupptryck.

För första gången på länge säger Lena att hon vågar tänka framåt och prata om en positiv framtid. Hon längtar efter ett eget hem där hon och barnen kan rota sig efter att ha levt i kappsäck under många år.

+++

Socialtjänsten misstänkte inget. Kunskap saknas. Dålig beredskap för att ge sektavhoppare stöd

Av **Charlotte Essén**

Kerstin är den familjebehandlare inom socialtjänsten som kommit i kontakt med familjen.

- Det här är något av det svåraste jag varit med om under mina tio år i yrket, säger hon i en kommentar.

Kerstin kände barnens mamma sedan tidigare. Hon tycker att de hade en nära och bra kontakt.

- Jag har ofta frågat mig själv om jag redan innan borde ha sett och förstått hur fel familjen levde. Men jag kan inte säga att jag misstänkte något. Jag kommer ihåg barnen som duktiga, framåt och lätta att få kontakt med. Jag tror inte att någon enda person har märkt något. Det har verkligen fått mig att fundera på om jag har haft ögonen stängda.

Efter sitt avhopp från Familjen kontaktade mamman socialtjänsten och Kerstin.

- Mamman har själv tagit kontakt med barn- och ungdomspsykiatri, BUP, för att barnen ska få hjälp, säger Kerstin. Även mamman är i stort behov av psykologiskt stöd efter avhoppet.

Men den vanliga psykiatrivården har dålig beredskap för den här typen av problem och saknar kunskap om sekter. En sådan kunskap är mycket väsentlig för att familjen ska känna tillit och förtroende.

Därför beslöt socialnämnden att bevilja mamman två veckors rehabilitering i USA, där ett rehabiliteringscenter för sektavhoppare finns.

- Rehabiliteringen påminner lite om Minnesotamodellen för alkoholister, där de får hjälp av andra i samma situation. Jag kontrollerade givetvis vad det finns för hjälp att få på närmare håll, men kunskapen är dålig om hur man ska hjälpa en sådan här familj, säger Kerstin.

- Därför har socialtjänsten skrivit till riksdagens socialutskott och påtalat det stora behovet av utbildning och önskat ett behandlingscenter för vuxna och barn, avslutar Kerstin, som i verkligheten heter något annat.

FAKTA/sekten och samhället

Familjen, tidigare Guds barn, sekten som grundades av David Berg, har väckt uppmärksamhet i medierna de senaste åren på grund av många misstankar om barnmisshandel och sexuella övergrepp mot barn. Mellan 1989 och 1995 har utredningar gjorts av polis och andra myndigheter i England, Frankrike, Norge, Italien, Spanien, Australien, Venezuela, Argentina, Peru och USA. I vissa fall har sektens barn omhändertagits under några dagar, men myndigheterna har aldrig lyckats bevisa att barnen far illa.

I Sverige gjorde de sociala myndigheterna i Gävle en utredning 1994. Anklagelserna handlade om att sekten uppmuntrade sex med och mellan barn i Familjens kollektiv i Åsbo utanför Gävle. Där bodde då 40 barn och 10 vuxna, som nu har flyttat. Socialförvaltningen i Gävle ansåg i sin utredning att barnen gav ett positivt intryck och att inget tydde på att de for illa. Tvärtom sade man att Familjens sätt att leva har många fördelar för barn, bland annat för att de har många vuxna i sin närhet.

I Australien fick 29 föräldrar till 65 barn 1992 ingå ett avtal med domstolen om att barnen minst tre timmar i veckan skulle träffa barn och vuxna utanför sekten. Och barn under nio år måste ovillkorligen bo med sina föräldrar, vilket inom Familjen inte är en självklarhet. Myndigheterna krävde information om Familjens resor och flyttningar, samt uppgifter om vilka som bor på en viss adress. Om sekten bryter överenskommelsen, tas fallet upp till prövning igen. Liknande överenskommelser har gjorts i andra länder, dock inte i Sverige.